

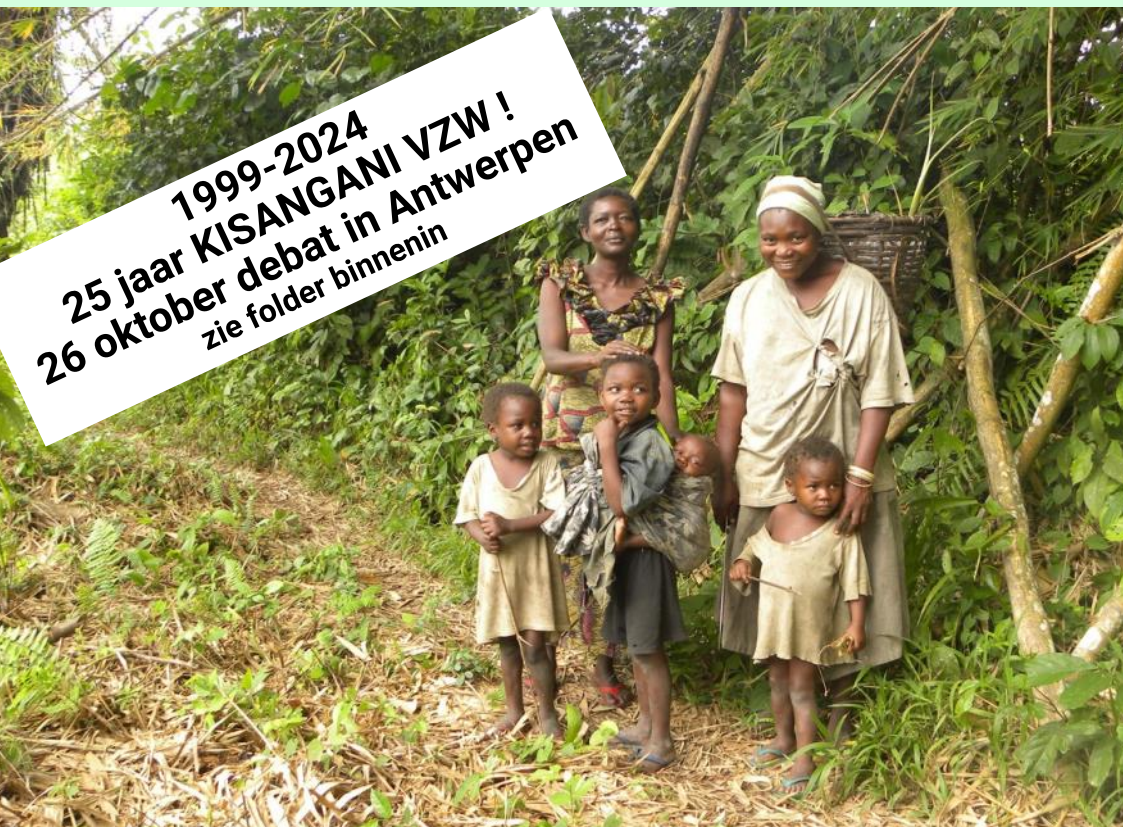
Boyoma

Driemaandelijks Nieuwsblad van
Kisangani vzw

België-Belgique
P.B.-P.P.
3720 Kortesse-
sem
BC1813

juli-aug.-sept. 2024

Afgiftekantoor : 3720 Kortesse-
sem
P209455

1999-2024
25 jaar KISANGANI VZW !
26 oktober debat in Antwerpen
zie folder binnenin

Kisangani vzw, Bronstraat 31, 3722 Kortesse-
sem

<https://www.kisangani.be/>

Nr 89

COLOFON
Boyoma
3-maandelijks nieuws-
blad
nr 89 jaargang 23-
2024

Juli-aug.-sept. 2024
v.u. Hugo Gevaerts,
Bronstraat 31,
3722 Kortessem
Kisangani vzw

Rurale Ontwikkeling in D.R.Congo

Zetel en Kantoor:
Bronstraat 31,
3722 Kortessem
tel. 011 37 65 80
e-mail info@kisangani.be

IBAN BE92 8919 5400 6023

BIC VDSPBE91

of IBAN BE86 7370 7019 9650

BIC KREDBEBB

Web: <https://www.kisangani.be/>

 vzw kisangani asbl

Foto's: Gevaerts Hugo, Juakaly Jean-Louis, Kasaka Léon, Katembo Jackson, Paluku Muvatsi, Tambwe Ernest, Vrancken Lode

Dit kwartaalblad wordt verzonden aan geïnteresseerden. Indien u dit blad niet meer wenst te ontvangen, laat het ons dan weten.

Wie BOYOMA per e-mail wenst te ontvangen, kan dit melden aan: info@kisangani.be Vermeld of u ook de gedrukte versie wenst.

Uw persoonlijke gegevens worden in geen geval doorgegeven of verkocht aan derden. Indien u deze gegevens wenst te verwijderen uit de bestanden van Kisangani vzw, dan kunt u dit per e-mail of per post laten weten.

Contact Antwerpen

Alain Vandelannoote
Caronstraat 102, 2660 Hoboken
tel. 03 830 51 41
e-mail antwerpen@kisangani.be

Contact Brabant

Wouter en Rina Gevaerts-Robben
Bloemstraat 47, 3211 Binkom
tel. 0478 405788
e-mail brabant@kisangani.be

Contact Limburg

Hugo en Manja Gevaerts
Bronstraat 31, 3722 Kortessem
tel. 011 37 65 80
e-mail limburg@kisangani.be

Contact Oost-Vlaanderen

Rik en Lut De Raedt-Van Laeken
Ten Ede 82, 9620 Erwetegem
tel. 09 360 82 47
e-mail oost-vlaanderen@kisangani.be

Contact West-Vlaanderen

Magda Nollet-Vermander
Beversesteenweg 495, 8800 Roeselare
tel. 051 251901
e-mail west-vlaanderen@kisangani.be

Contact: Kisangani

Paluku Muvatsi
e-mail palukumuv@gmail.com

Contact: Kinshasa

René Ngongo
e-mail renengongo2002@yahoo.fr

Redactieraad: Roger Huisman, Magda Nollet-Vermander, Rina Robben, Manja Scheuermann.

Hellinx Printing bv

EEN KWART EEUW !

Graag nodigen we je uit om 25 jaar Kisangani vzw te vieren, samen met ons en met:

- Herwig Leirs, Rector Universiteit Antwerpen
- Walter Zinzen, journalist
- Filip Reyntjens, Afrika kenner, Universiteit Antwerpen
- Renier Nijskens, oud-ambassadeur
- Rony Swennen, bananenexpert K.U.Leuven
- Erik Verheyen, biodiversiteitsexpert KBIN
- Paluku Muvatsi, coördinator van onze projecten in Kisangani
- Roger Huisman, journalist, moderator
- Wouter Gevaerts, voorzitter Kisangani vzw

We verwachten je op

zaterdag 26 oktober

in de Universiteit Antwerpen, Prinsstraat 13 te Antwerpen.
Deuren open 13h30.

Voor meer info zie de folder in deze Boyoma.

Vergeet niet in te schrijven op

25jaar@kisangani.be

of telefonisch op 011 37 65 80.

Productie en verkoop van landbouwopbrengst door leden van de associatie “duurzame landbouw” van het eiland Mbiye

Inleiding

Begin november 2023 werd de bewoners van het eiland Mbiye geïnformeerd en bewust gemaakt van de nieuwe activiteiten die we wilden organiseren in het kader van de associaties. De associatie “duurzame landbouw” wilden de boeren begeleiden bij verschillende activiteiten zoals duurzame landbouw, veeteelt (kippen, varkens, konijnen) en bijenteelt.

Zo was er in november 2023 een bijeenkomst gepland om geïnteresseerden in duurzame landbouw samen te brengen. De discussies gingen vooral over de soorten gewassen die ze zouden willen gebruiken voor deze nieuwe fase van de associatie. Over deze vraag waren de meningen unaniem. Ze kozen voor bieslook, kool en komkommers.

Profiel van de leden van de duurzame landbouwvereniging

Als animator werkten we samen met de boeren om ons te verdiepen in de werkelijke beperkingen en ontwikkelingsbehoeften waarmee ze te maken hebben na de ervaring van de eerste fase. Het profiel van de leden van de duurzame landbouw-associatie wordt in de onderstaande tabel weergegeven:

Tabel 1: Geslacht van de leden van de vereniging

Modaliteiten	Frequenties	Percentages
Vrouw	20	87
Man	3	13
Totaal	23	100

Tabel 1 laat zien dat 20 leden of 87% van de associatie duurzame landbouw vrouwen zijn, tegenover 3 of 13% mannen. Dat de meer-

derheid in deze associatie vrouwen zijn, kan worden verklaard door het feit dat zij de voorkeur geven aan tuinbouw en minder risicovolle activiteiten.

Tijdens onze gesprekken kwamen behoeften van de leden van de duurzame landbouw-associatie neer op overleven. De leden geven er de voorkeur aan om zich te concentreren op korte termijn-activiteiten die waarschijnlijk in hun behoeften zullen voorzien. Met dit in gedachten hebben de leden gekozen voor tuinbouw, met het volgende als verdeling:

Tabel 2: Voorkeur voor gewassen

Modaliteiten	Frequenties	Percentages
Kool	5	21.7
Bieslook	7	30.4
Bieslook en kool	8	34.8
Bieslook, kool en komkommer	3	13
Totaal	23	100

Tabel 2 laat zien dat van de 23, of 100%, leden van de duurzame landbouw-associatie er 8, of 34,8%, de voorkeur gaven aan bieslook en kool, gevolgd door 7, of 30,4%, die de voorkeur gaven aan bieslook, dan 5, of 21,7%, die kool kozen, en tot slot 3, of 13%, die

niet alleen bieslook en kool kozen maar ook komkommer.

In het licht van deze resultaten moet worden opgemerkt dat de gewassen die de meeste voorkeur hebben van de leden bieslook en kool zijn. Deze keuze wordt verklaard door het feit dat de regio die deze twee groenten levert Oost-Congo, feite-

lijk oorlogsgebied is. Dit heeft geleid tot een tekort aan deze bekende groenten op de markt van Kisangani, met hogere prijzen tot gevolg. Om de productie te maximaliseren heeft Kisangani-Développement asbl gratis zaad uitgedeeld aan de leden van de vereniging, voor \$10,7 voor een bos lente-uitjes, \$7,5 voor een doos komkommerzaad en \$10 voor een zakje koolzaden.

Met de kennis die ze in de eerste fase van de associatie hebben opgedaan, hebben de boeren besloten om hun velden uit te breiden om de productie te maximaliseren. De grootte van het veld van elk lid werd daarom bepaald op basis van ieders mogelijkheden.

Tabel 3: Areaal per gewas

Modaliteiten	Frequenties	Percentages
1mx10m	20	87
2mx10m	3	13
Totaal	23	100

Tabel 3 laat zien dat 20 of 87% van de leden van de associatie de voorkeur gaf aan een oppervlakte van 1mx10m per gewas, vergeleken met 3 of 13% van de leden die de voorkeur gaven aan een oppervlakte van 2mx10m. De keuze van de oppervlakte hing af van de mogelijkheden van het lid.

Voedselproductie door leden van de associatie

Het werk op de velden, zoals opruimen en ploegen, werd in samenwerking en ieder om beurt uitgevoerd. Daarnaast werden zaden voor bieslook, kool en komkommers aan de boeren uitgedeeld door Kisangani-Développement. De bieslook en de komkommers werden in volle grond gezaaid, terwijl voor de kool de bouw van een kweekkas nodig was.

De boeren roteren op hun veldje bieslook en komkommers. We benadrukken dat het aan elke boer is om te zorgen voor het onderhoud van zijn veld, dat werd opgevolgd door landbouwkundigen van Kisangani-Développement asbl, tot aan de oogst.

Voor de kool is een kweekkas, zoals gezegd, noodzakelijk. De duurzame landbouw-associatie kwam samen met Kisangani-Développement in actie. Het duurde 1 dag voordat dit effectief was en 1 maand voordat het uitplanten was uitgevoerd door leden van de associatie op een roterende basis. Net als bij de eerste twee teelten moest elk lid zijn of haar eigen veld onderhouden tot de oogst.

Statistieken over de productie van bieslook, kool en komkommer zijn samengevat in de onderstaande tabel:

Tabel 4: Productie door leden van de vereniging

Production	Minimaal	Maximaal	Gemiddeld
Bieslook	7	18	10.39
Kool	45	60	50.17
Komkommer	85.0	171.0	104.022

De resultaten laten zien dat, over het geheel genomen, de laagste productie van bieslook 7 bosjes is en de hoogste 18 bosjes. Dit geeft een gemiddelde productie van 10,39 bosjes, waarbij 1 bosje \$10,7 kost. Voor kool was de laagste productie 45 kilo en de hoogste 60 kilo. Gemiddeld produceerde een lid 50,17 kilo voor 1 kilo tegen \$1,8. Voor komkommers was de laagste productie 85 kilo en de hoogste 171 kilo. Dit geeft een gemiddelde productie van 104,02 kilo voor 1 kilo tegen \$0,7.

Verkoop van voedingsmiddelen door leden van de associatie

Na de productie is het tijd voor verkoop. Om de verkoop van de producten van de leden van de associatie van het veld naar de markt te vergemakkelijken, Kisangani-Développement de transportkosten voor haar rekening. De animator was verantwoordelijk voor het leggen van contacten tussen de kopers op de markt van Kisangani en boeren. Tijdens de contacten tussen beide partijen werd ook de prijs besproken om de verkoop af te sluiten. De details zijn samengevat in onderstaande tabel:

Tabel 5: Commercialisering van de producten van de leden van de vereniging (in \$).

Verkoop	Minimaal	Maximaal	Gemiddeld
Bieslook	74.90	192.60	111.18
Kool	81.0	108.0	90.31
Komkommer	59.50	119.70	72.82
Totaal/kwartaal	216.10	420.30	274.31

De resultaten laten zien dat de laagste opbrengst van bieslook \$74,90 en de hoogste \$192,60 is. Dit geeft een gemiddelde opbrengst van \$111,18 per kwartaal. Voor kool was de laagste opbrengst \$81,0 en de hoogste \$108,0. We noteerden dus een gemiddelde opbrengst van \$90,31 per kwartaal. Voor komkommers, tot slot, was de laagste opbrengst \$59,50 en de hoogste \$119,70. Dit geeft een gemiddelde opbrengst van \$72,82 per kwartaal.

Het is de moeite waard om te vermelden dat de leden van de associatie in drie maanden tijd een totaal maandelijks gemiddelde van \$274,31 konden genereren, genoeg om in hun behoeften te voorzien. Tabel 6 toont enkele van deze resultaten.

Tabel 6: Resultaten van het project

Uit bovenstaande tabel blijkt dat 11 of 47,8% van de leden van de duurzame landbouwassociatie hun activiteiten hebben geïntensiverd dankzij wat ze in het eerste kwartaal hebben verdiend, vergeleken met 8 of 34,8% van de leden die niet alleen plastic stoelen konden kopen, maar ook hun activiteiten konden intensiveren. Daarnaast konden 2 leden (8,6%) panjes en biggen voor hun varkensweek kopen en hun activiteiten intensiveren. En tot slot besloot de rest van de leden hun activiteiten te intensiveren om in de nabije toekomst golfplaten te kopen voor het dak hun huis en een moto om als moto-taxi te verhuuren.

Deze resultaten tonen aan dat de praktische ondernemerstraining die door de animator werd gegeven, is geassimileerd.

Bestemming Inkomsten	Fréquentie	%
Aankoop plastic stoelen en groentenintensivering	8	34.8
Aankoop panjes en groentenintensivering	1	4.3
Varkenshouderij en groentenintensivering	1	4.3
Groentenintensivering	11	47.8
Project aankoop moto en groentenintensivering	1	4.3
Aankoop golfplaten dak en groentenintensivering	1	4.3
Totaal	23	100

Conclusie

Alle bovenstaande activiteiten laten duidelijk zien hoe nuttig de duurzame landbouw associatie is voor de boeren van het eiland Mbiye. Toegegeven, het gewenste doel is nog niet bereikt, maar door de eerste en tweede activiteit realiseren de boeren zich dat ze niet langer dromen. Dat ze kunnen leven zonder het bos te kapen.

Rekening houdend met de bereikte resultaten en de sectorale behoeften waarin nog moet worden voorzien, zijn de boeren van het eiland Mbiye echter nog steeds beginners. Daarom rekenen ze nog steeds op de steun van de vzw Kisangani-Développement.

Jackson Katembo Muhongya

Als VZW kunnen wij LEGATEN en GIFTEN ontvangen.

FISCAAL ATTEST

U krijgt een fiscaal attest voor
GIFTEN vanaf € 40,00

U kunt uw **giften ook spreiden over verschillende stortingen per jaar** bv. door maandelijkse stortingen of door een doorlopende opdracht. Voor giften gedaan in 2024 ontvangt u een fiscaal attest in de loop van de maand februari of maart 2025.

U kunt uw gift storten op de rekening van

Kisangani vzw
Bronstraat 31
3722 Kortesseem
IBAN BE92 8919 5400 6023
BIC VDSPBE91
of **IBAN BE86 7370 7019 9650**
BIC KREDBEBB

Gelieve bij mededeling te vermelden:

gift van "uw naam en voornaam" en adres

Om uw gift fiscaal aftrekbaar te maken moeten wij vanaf nu vanaf nu uw rijksregisternummer nodig , ingevolge de nieuwe regelgeving van de F.O.D. Financiën.

Tot 3 jaar na uw laatste gift ontvangt u gratis ons tijdschrift Boyoma.

LEGATEN

Als u ons een legaat zou willen nalaten, kan uw notaris u inlichten hoe dit te doen.

Viskweek-associatie op de sites van Masako en Ngene Ngene

Masako en Ngene Ngene zijn twee sites waar asbl Kisangani-Développement samenwerkt met vzw Kisangani (België). De projecten bestrijken een groot aantal gebieden, waaronder visteelt.

Bovendien hebben deze twee sites een subsidie gekregen van de provincie Vlaams-Brabant (België) om de associaties te ondersteunen. Zowel in Masako als in Ngene Ngene zijn de boeren gegroepeerd in associaties per activiteit. Degenen die de viskweek willen ontwikkelen, hebben de viskweek-associatie opgericht. Het idee is om de lokale bevolking kennis te laten maken met goede visteeltpraktijken, aangezien visteelt een lucratieve activiteit is die de hongersnood kan uitroeien, de preciaire levensomstandigheden van de plattelandsbevolking kan verbeteren en het bos in stand kan houden.

In januari werd er gelijktijdig een training georganiseerd in de grote zaal van de Masako basisschool voor degenen uit Masako en in de Amusani basisschool voor degenen uit Ngene Ngene. Het doel van de training was om de capaciteit van lokale viskwekers te vergroten in de gemeenschapsviskwekerij. Meer dan 41 mensen namen deel aan de training. Onder de deelnemers waren 27 mannen en 14 vrouwen. De punten die tijdens de training werden ontwikkeld waren gericht op : het kiezen van een viskweeklocatie (onderzoek naar waterkwaliteit en -hoeveelheid, bodemstructuur); de soorten vijvers die ontwikkeld moeten worden; de stappen die nodig zijn om een viskweekvijver te ontwikkelen; de onderdelen van een vijver; het kiezen van de soorten die gekweekt moeten worden; het bemesten van een viskweekvijver; het uitzetten van vis; het maken van visvoer; het voeren van vis; het beheren van viskweekvijvers en het verkopen van viskweekproducten.

Organisatie van associaties van viskwekers

Na de training was het noodzakelijk om over te gaan naar de fase van het organiseren van de viskwekers-associaties, d.w.z. het voorzien van de associaties van nieuwe bestuursleden. Op beide

locaties werd een verkiezingsvergadering belegd om de nieuwe bestuursleden te kiezen. Tijdens de vergadering werd Brigitte Akamba unaniem verkozen tot voorzitter van de Masako viskwekers-associatie, bijgestaan door vier mannen. Joseph Debaba werd verkozen tot voorzitter van de associatie van viskwekers van Ngene Ngene en zal worden bijgestaan door vier mannen. Elke associatie heeft meer dan 50 actieve leden die deelnemen aan activiteiten en werken in het veld.

De locatie voor de proefvijver kiezen

Zodra de associaties georganiseerd waren, was de volgende stap het kiezen van de locatie voor een pilotovijver voor de associaties, d.w.z. de vijver die zal dienen als oefenterrein voor de leden van de associatie. De Masako associatie koos de site van Madame Brigitte Akamba voor de pilotovijver. De associatie Ngene Ngene koos de site van de heer Samunga Adrien. Beiden hebben de garantie gegeven dat de site twee jaar zal functioneren, dat wil zeggen twee werkingscycli.

Ontwikkeling van het proefbassin

Na de keuze van de site hebben we de pilotovijver voor elke vereniging ontwikkeld. Asbl Kisangani-Développement heeft aan de associaties materiaal geleverd (spades, machetes, schoppen, vijlen, bijlen, nylondraad, pvc-buizen, enz). Er werden twee dagen

per week (woensdag en vrijdag) gekozen om de aanleg op het terrein uit te voeren. Het werk begon om 8.30 uur en eindigde om 16.00 uur. Het werk duurde maximaal 16 dagen voor de Masako associatie en 12 dagen voor de Ngene Ngene associatie. Asbl Kisangani-Développement ondersteunde de associaties met een dagelijks rantsoen om de leden te voeden die elke dag werkten om de pilotvijver te bouwen. Er werd een vijver van 40mx35m aangelegd voor de Masako associatie en een van 40mx37m voor de Ngene Ngene associatie. Na de aanleg van de pilotvijver stelden de associatie een programma op om voor elk lid van de associatie een individuele vijver aan te leggen, waarbij elk lid kan rekenen op de steun en begeleiding van asbl Kisangani-Développement.

Keuze van soorten en zaaien in de vijver

We hebben 4 soorten gekozen om in onze proefvijver uit te zetten. Het gaat om de Nijltilapia (*Oreochromis niloticus*), de vlaggenschipsoort, die vergezeld zal worden door de Moedervis (*Heterotis niloticus*), de Foka (*Auchenoglanis occidentalis*) en de Enveloppe (*Citharinus gibbosus*). Op dit moment bevinden we ons in de zaaifase. De eerste partijen pootvis waren van de soort *Auchenoglanus occidentalis* (Foka) en de tweede partijen van de soort *Oreochromis niloticus* (Tilapia), gevolgd door de soorten *Heterotis niloticus* (Moeder van Congo ya sika) en de soort *Citharinus gibbosus* (Enveloppe). Voor beide vijvers zullen we minstens 7.000 pootvisjes uitzetten. Wanneer de vijvers

van elk lid zijn bevoor-
raad, zullen we experi-
menteel vissen om een
hoeveelheid pootvis te
verzamelen om aan de
leden te geven om hun
vijvers te bevoorraden.

Aanbevelingen

De lokale gemeenschap-
pen van Masako en Ngene Ngene zijn erg blij met het initiatief en
bedanken asbl Kisangani-Développement van harte voor de finan-
ciële, technische en materiële steun, waaronder de training die ze
hebben gekregen.

Ze bedanken ook de donoren van dit project van harte.

Alexander-Armand Amatcho Kalonda

Goesting in Kerst?

Zondag 8 december 2024

KERSTMARKT

Zaal Driehove, Honzebroekstraat 12, Roeselare

Doorlopend van 10u30 tot 17u

Stand op de Agora, in de Uhasselt

Campus Diepenbeek

Maandag 25 november en 2 december 2024
van 11 tot 17 uur

We verkopen wenskaarten, de kalender 2025
en eenvoudige geschenken.
Wie wat meer uitleg over onze projecten wil,
kan bij ons terecht

Huidige activiteiten op de site van Batiamaduka

Inleiding

Ontwikkelingsactiviteiten in de plattelandsgebieden rond de stad Kisangani zijn van groot belang, gezien de steeds snellere demografische expansie in de stad Kisangani in het algemeen en op het platteland in het bijzonder. Mensen die op het platteland wonen hebben steun nodig bij bepaalde activiteiten die van vitaal belang zijn voor hun voortbestaan. Daarom blijft de asbl Kisangani-Développement van de Faculteit Wetenschappen van de Universiteit van Kisangani, in samenwerking met de vzw Kisangani (België), bepaalde ontwikkelingsactiviteiten in het achterland van de stad Kisangani ondersteunen om de levensomstandigheden van deze bevolking te verbeteren, zowel op het vlak van voeding als middel van levensonderhoud als op het vlak van onderwijs als middel voor de ontwikkeling van een volk.

Activiteiten

In de site van Batiamaduka, gelegen op km 15 op de weg Kisangani - Buta, worden de volgende activiteiten uitgevoerd en geïntensiveerd. Het gaat om de volgende activiteiten

- Duurzame landbouw (tuinbouw)
- Varkenshouderij
- Bijenteelt
- Agrobosbouw
- Onderwijs (steun voor basisschool Batiamaduka)
- Palmbosgaarden en traditionele oliepersen

Duurzame landbouw

Duurzame landbouw is een praktijk die in staat is om landbouwproducten te leveren aan de bevolking en de levensstandaard te stimuleren, terwijl de impact op het milieu wordt beperkt om de landbouw te verduurzamen ten behoeve van toekomstige generaties. Het is landbouw voor de toekomst.

Voor duurzame landbouw in Batiamaduka wordt een groot aantal lokale boeren ondersteund om hen te helpen de landbouwtech-

nieken en -praktijken in hun landelijke gebieden te verbeteren. Het gebruik van goede technieken verhoogt ongetwijfeld de landbouwproductie. Met deze technieken kunnen boeren meerdere gewassen produceren op hetzelfde stuk land, waardoor ontbossing wordt tegengegaan. Een van de factoren die ontbossing veroorzaken is slash-and-burn landbouw, die nog steeds door sommige boeren in de regio wordt toegepast. Om deze praktijk tegen te gaan, zet asbl Kisangani-Développement zich in om de lokale bevolking en de leerlingen van de Batiamaduka school nieuwe landbouwtechnieken aan te leren,

De grond in Batiamaduka is van nature arm geworden nadat er jarenlang voedselgewassen zijn verbouwd. De grond wordt hersteld door groenbemesting voordat de verschillende gewassen die op het terrein worden verbouwd, worden geplant.

Deze groenbemesters bestaan uit grassoorten zoals *Cromolaena odorata* en *Pennisetum purpureum*, en peulgewassen zoals *Leucaena leucocephala* en *Albizia chinensis*, gecombineerd met varkensmest om de bodem te verrijken en de productie en opbrengst te verhogen. Deze technieken worden geleerd aan leden van de Batiamaduka gemeenschap. Tegenwoordig passen ze deze ook toe op hun velden.

Gewassen geteeld op schoolveld van Batiamaduka

Op het schoolveld van Batiamaduka worden momenteel verschillende gewassen verbouwd. Dit zijn :

- Komkommer (*Cucumis sativus*)
- Kool (*Brassica* sp)
- Amarant (*Amaranthus hybridis*)
- Aubergine (*Solanum melongena*, L.,)
- Peper (*Capsicum annum*)

- Wortel (*Daucus carota*)
- Papaja (*Carica papaya*)
- Sorghum (*Sorghum bicolour*)
- Gember (*Tangahus*)
- Knolselderij (*Apium graveolens*)

Deze gewassen zijn populair in Batiamaduka en worden door veel mensen gegeten. Opgemerkt moet worden dat gewassen als

kool, paprika's, wortels en komkommers niet op grote schaal werden verbouwd in het gebied. Dankzij de nieuwe landbouwpraktijken heeft een deel van de bevolking van Batiamaduka en de arbeiders die samenwerken met asbl Kisangani-Développement begrepen dat het mogelijk is om gewassen voor meerdere jaren op hetzelfde stuk land te verbouwen en de productie en opbrengsten te verhogen om aan de

huidige en toekomstige behoeften te voldoen.

Er is een wisselwerking tussen de activiteiten; de ene is belangrijk voor de andere en omgekeerd. De wisselwerking tussen duurzame landbouw en het fokken van varkens op Batiamaduka is bijvoorbeeld dat na de kooloogst het resterende afval wordt teruggewonnen en aan de varkens wordt gevoerd (koolbladeren), die zeer rijk zijn aan ijzer en hun energieniveau verhogen, terwijl de mest uit de varkensstal wordt gebruikt om de grond waar de kool zal worden geplant te modifieren.

Sorghum geteeld op Batiamaduka is ook rijk aan ijzer, zink, calcium en vitamine B9, en staat bekend om zijn antioxidantende eigenschappen. Sorghum wordt gebruikt om de grond los te maken, waarbij het vermogen om de wortels te koloniseren door mycorrhiza-schimmels de grond verrijkt. Sorghum heeft ook het vermogen om meer biomassa te produceren en de rietjes helpen om voedingsstoffen in de bodem te begraven, waardoor deze wordt verrijkt en de verschillende gewassen die op het terrein worden geteeld een hogere opbrengst opleveren. Het planten ervan in Batiamaduka is van groot belang, omdat het bijdraagt aan het verbeteren van de vruchtbaarheid en het verhogen van de opbrengsten.

Varkenshouderij

De Batiamaduka site heeft ook een varkensstal met momenteel 45 varkens (volwassen en biggen). Varkenshouderij is belangrijk omdat het eten van varkensvlees ons eiwitten van dierlijke oorsprong levert die belangrijk zijn voor het goed functioneren van het menselijk lichaam. Het houden van varkens is een alternatief voor de jacht, omdat de bossen ver weg liggen van Batiamaduka. Om te jagen moet je lange afstanden afleggen en een kamp opslaan. Bushmeat in Batiamaduka wordt steeds moeilijker; nog geen 20 jaar geleden waren de bossen nog dichtbij.

Varkens kweken is een van de winstgevende activiteiten die economisch kunnen rendabel zijn. De varkenskweek in de school Ba-

tiamaduka is hier een goed voorbeeld van. De managementperiode is minder dan 4 maanden. Het duurt in totaal 3 maanden, 3 weken, 3 dagen en 3 uur voordat een zeug bevalt na het kruisen tijdens de ovulatieperiode.

In het geval van de varkens die gefokt werden op de Batiamaduka varkensweek, werden de vrouwtjes na 8 maanden gekruist met de mannetjes. Er werden gemiddeld 6 biggen per vrouwtje geworpen. Op dit moment, 12 maanden na het ruimen van de oude dieren, is het huidige aantal varkens gestegen tot 45, waaronder 14 grote dieren en 31 biggen ouder dan 3 maanden. We moeten er ook op wijzen dat sommige zeugen begin juli nog moeten werpen.

Wat de verkoop van biggen betreft, schommelt de prijs van een big van 3 maanden momenteel tussen 50 en 60 dollar. In het kader van haar vulgarisatie-activiteiten heeft de ontwikkelingsassociatie van Kisangani, via de Batiamaduka site, 13 biggen van 3 maanden gegeven aan 7 arbeiders op de Batiamaduka site tegen een prijs van \$25 per big, in plaats van \$50 of \$60. Het doel is om hen aan te moedigen de weg van de biggenverkoop te volgen. Dit was om hen aan te moedigen het voorbeeld van de asbl te volgen voor hun economische ontwikkeling. Wat het aantal per persoon betreft, moet worden opgemerkt dat zes arbeiders elk inschreven voor twee biggen en één voor één big.

Bovendien wordt varkensafval (uitwerpselen) gebruikt als organisch materiaal om de bodem te verrijken en de productie en opbrengst van gewassen te verhogen.

Apicultuur

Bijenteelt is het houden van bijen om honing te produceren. Deze activiteit, die net is begonnen in Batiamaduka, draagt ook bij aan het gezinsinkomen door de honing en andere producten van de bijenkorf te verkopen. Het is de moeite waard om te weten dat 1 kg

honing momenteel tussen de \$10 en \$12 waard is. In Batiamaduka werden aanvankelijk 4 bijenkorven geïnstalleerd. Tot nu toe zijn er al 3 bijenkasten gekoloniseerd door bijen. Er worden regelmatig onderzoeken uitgevoerd om te controleren hoe de bijen zich gedragen en functioneren in deze drie bijenkasten.

Landbouw

Het combineren van gewassen en bomen op hetzelfde stuk land, per definitie akkerbosbouw, is een belangrijke activiteit op de Batiamaduka site. Het herstelt de vruchtbaarheid van de bodem door de bio-pedo-chemische cyclus te bevorderen. De bladeren vallen, vergaan en vormen organisch materiaal dat de bodem verrijkt. Gewassen profiteren van deze voedzame materie om te groeien en de opbrengst te verhogen. Op het schoolveld van Batiamaduka zijn verschillende boomsoorten geplant. Deze omvatten 10 boompjes *Azadirachta indica*, 50 boompjes *Millettia laurentii*, 6 mandarijnbomen, 7 guavebomen, 2

boompjes *Cytherea* appel, 5 boompjes *Artocarpus* sp, 8 boompjes *Albizia chineensis*, 3 avocado's en 50 cacao's. Tussen de rijen van deze bomen zijn bananen- en ananasplanten geplaatst.

Het is absoluut noodzakelijk om erop te wijzen dat de bomen die in akkerbosbouw zijn geplant niet alleen schaduw en zuurstof geven, maar ook bijdragen aan de bio-pedo-chemische cyclus door bijen bloemen te geven waaruit ze nectar zuigen die helpt bij de productie van honing van goede kwaliteit.

Onderwijs in Batiamaduka

Batiamaduka School had in totaal 536 leerlingen ingeschreven

aan het begin van het schooljaar 2023-2024. Aan het eind van het jaar zijn dat er 519. De leerlingen van Batiamaduka kregen praktische training in alle activiteiten die op het terrein werden uitgevoerd. Ze kregen uitleg over de bomen die op het schoolterrein zijn geplant en die schaduw zullen geven en zuurstof zullen produceren. Ze leerden ook hoe ze schaduwbomen op hun percelen konden planten. Samen met de leerlingen is er een boomkwekerij opgezet. Zodra de zaailingen klaar zijn, zullen ze worden uitgedeeld om thuis te planten.

Palmboomgaard en traditionele oliepers

De palmboomgaard van Batiamaduka is 1 hectare groot en telt momenteel ongeveer 100 bomen. De oliepalmen blijven vruchten dragen en de palmolieproductie bedraagt gemiddeld 50 liter per maand. Nadat de palmolie is gewonnen, worden de

palmnoten verwerkt tot palmpitolie. Nadat de palmpitolie is gewonnen, wordt het teruggewonnen afval (cake) gebruikt als varkensvoer. Bij Batiamaduka wordt alleen palmolie gewonnen.

Gewasziekte

Het was nodig om bepaalde leden van de bevolking van Batiamaduka, die soms ontmoedigd zijn als er ziekten heersen, bewust te maken.

We hebben hun laten zien hoe ze organische pesticiden kunnen gebruiken om een oplossing te vinden in het geval van ziekte. Deze pesticiden kunnen gemaakt worden van papaja (*Carica papaya*) en *Azadiractha indica* bladeren. De bladeren worden gplet, gemengd met water en tot een geconcentreerde oplossing gemaakt. De resulterende oplossing wordt op de gewassen gesprend. Dit beperkt insectenaanvallen en bladontbladering.

Conclusie

Concluderend kunnen we stellen dat de activiteiten van asbl Kisangani-Développement in Batiamaduka van groot belang zijn. De leden van de bevolking die ze uitvoeren hebben altijd in hun voedsel- en economische behoeften kunnen voorzien. Toch moeten veel andere bevolkingsgroepen aangemoedigd worden om het voorbeeld te volgen van degenen die de verschillende landbouw- en kweektechnieken die ze geleerd hebben, al toepassen.

Léon Kasaka Dingbo

Met de rug tegen de muur

Sinds enige tijd is alles aan het veranderen, alles is in beweging, alles wordt ingewikkelder, niets is nog hetzelfde.

De Congolezen in het algemeen en de Boyomais in het bijzonder begrijpen of beheren hun leven en hun omgeving niet meer zoals vroeger. De groeiende ellende, armoede, hongersnood, werkloosheid, oorlog en onveiligheid baren ons grote zorgen.

Laten we het eerst over de natuur hebben, dan zien we dat het klimaat uit balans raakt en dat de mensheid hulpeloos hoge temperaturen, overstromingen en verstoringen van het weer en de landbouwkalender te verduren krijgt.

Geconfronteerd met de stress van verliezen, faillissementen, mislukkingen en terreur plegen steeds meer mensen massaal zelfmoord door zich op te hangen, verlamd te raken, plotseling te sterven of een beroerte te krijgen of gek te worden.

Degenen die het geluk hebben deze macabere situaties te weerstaan

of te overleven, zoeken naar voorwendselen om wraak te nemen op valse schuldigen of om een hele etnische groep te beschuldigen door de schuld van één enkel individu.

De fluxmast die onlangs in Yangambi is geïnstalleerd, is niet ontsnapt aan de geruchten dat hij verantwoordelijk is voor de hittegolven die onlangs in Kisangani en de regio werden gevoeld. Er waren verschillende sensibiliserings- en informatiecampagnes nodig, georganiseerd door de wetenschappers en beheerders van het reservaat in Yangambi en de partners UNESCO, CIFOR, UNIKIS en CSB,

om de gemoederen te bedaren en een einde te maken aan de roes van het publiek, dat klaarstond om een einde te maken aan dit project om de uitwisseling van gassen in de atmosfeer in dit bosgebied te monitoren en te begrijpen.

Alles loopt verkeerd, het leven wordt te duur en ondraaglijk. Eerst was er Covid 19, toen de Russisch-Oekraïense oorlog, toen de oorlog in het oosten van het land, de Oegandese terroristen en de ontheemding van de massa's die de moorden en oorlogen ontvluchten.

De onteigening van land op de linkeroever van de Congo-rivier ten gunste van machtige kapitalisten veroorzaakte een tsunami die nog nooit eerder in Boyoma was voorgekomen, met een reeks macabere moorden, die resulteerde in de jacht op de Mbole, Lengola en Mituku op het land van hun voorouders zonder enige vorm van proces of verklaring.

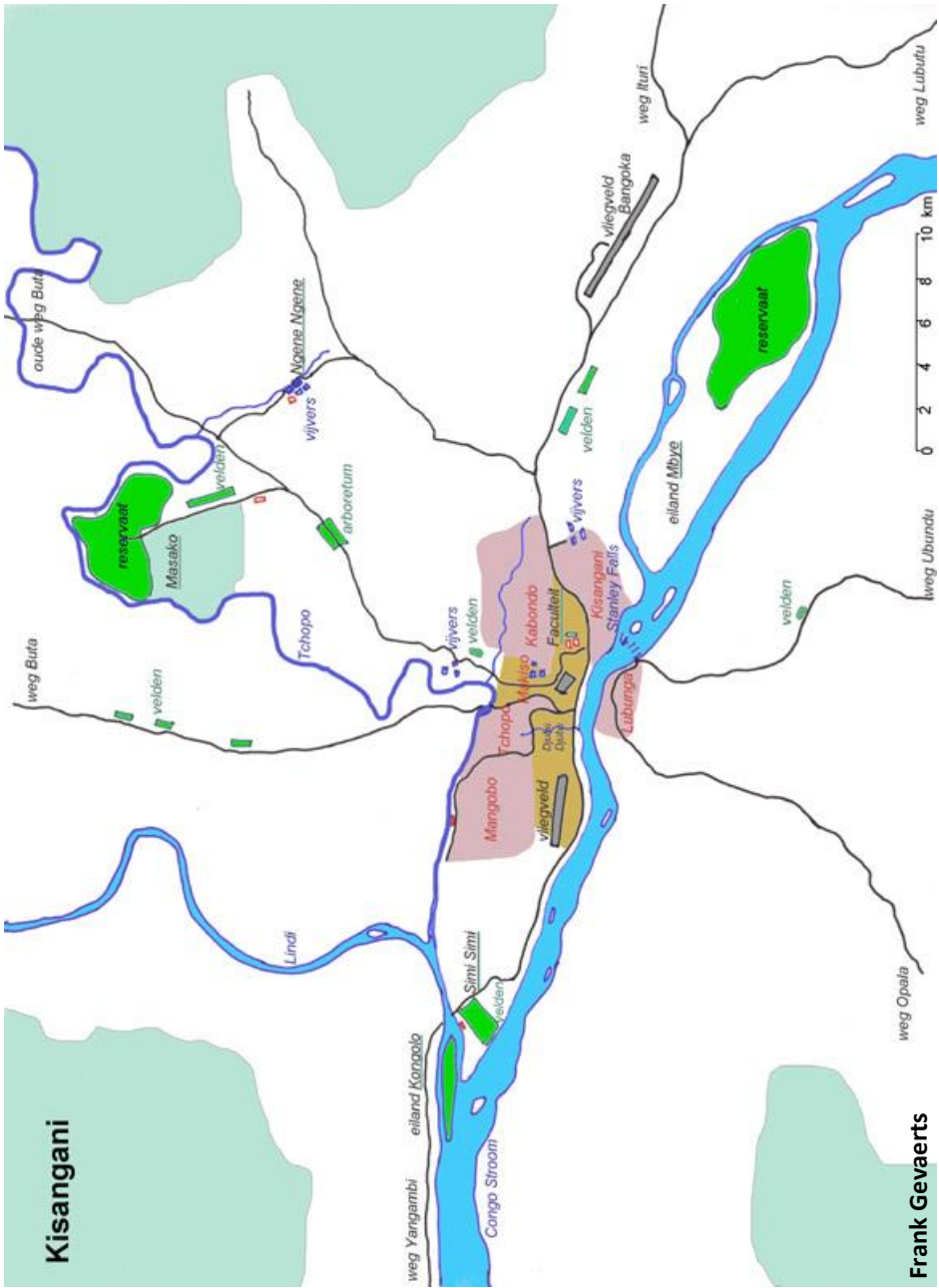
De landbouwwegen worden onbegaanbaar, vooral de routes Kisangani-Opala en Kisangani-Ubundu, en de voedselprijzen stijgen dagelijks als gevolg van de wet van vraag en aanbod.

De kampen voor ontheemden in de parochie Saint Gabriel in Simi Simi en in de gemeente Kisangani herinneren aan de onverantwoordelijkheid van de machthebbers, het maatschappelijk middenveld en de opinieleiders.

Gelukkig is de situatie de laatste 2 maanden verbeterd: de mensen keren langzaam terug naar het eiland Mbiye en de sfeer wordt rustiger.

Consolate Kaswera Kyamakaya

Kisangani

Frank Gevaerts

onze projecten in Kisangani krijgen steun van

VELE SCHENKERS

Koning Boudewijnstichting

INOX SYSTEMS Gent

Fonds Albert Büskens

LEYSEN HUMANITAS

Fonds Lokumo

P. GODFROID

Stad Bilzen

Salvatoriaanse Hulpactie vzw

Gemeente Lubbeek

Stad Roeselare

Stad Zottegem

Rotary District 2140

R.C. Bilzen-Alden Biesen

R.C. Genk-Staelen

R.C. Hasselt

R.C. Katwijk-Noordwijk (NI)

R.C. Maasland-Lanklaar

R.C. Siegen-Schloss (D)

Lions Club Hasselt